

تولید مثل غیر جنسی گیاهان

الف) تکثیر با بخش‌های رویشی

- ساقه، برگ و ریشه بخش‌های رویشی گیاه هستند.
- گیاهان می‌توانند به روش غیر جنسی و با استفاده از بخش‌های رویشی تکثیر یابند. مثال: جوانه‌ها در ریشه درخت آلبالو
- معمولا برای تکثیر گیاهان از بخش‌های رویشی استفاده می‌شود.

۱- روش قلمه زدن

در این روش قطعه‌هایی از ساقه گیاه را در خاک یا آب گذاشته و گیاهی را تکثیر می‌دهیم.

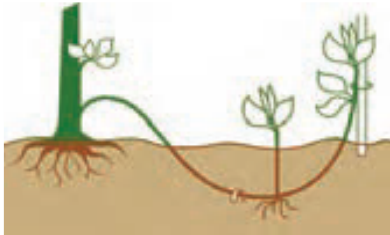
۲- روش پیوند زدن:

در این روش قطعه‌ای از گیاه مثل جوانه یا شاخه به نام پیوندک، روی تنه گیاه دیگری که به آن پایه می‌گویند، پیوند زده می‌شود.

۳- روش خوابانیدن

در این روش بخشی از ساقه یا شاخه را که دارای گره است، با خاک می‌پوشانند و بعد از مدتی از محل گره ریشه و ساقه برگ‌دار ایجاد می‌شود و با جدا کردن از گیاه مادر گیاه جدیدی ایجاد می‌شود.

نکته: گیاه پایه ویژگی‌هایی مانند مقاومت به بیماری‌ها، سازگار با خشکی یا شوری دارد در حالی که گیاهی که پیوندک از آن گرفته می‌شود، مثلاً میوه مطلوب دارد.

ب) ساقه‌های تخصص یافته
انواعی از ساقه‌ها در گیاهان وجود دارند که برای تولید مثل غیر جنسی ویژه شده‌اند.

۱- زمین ساقه (ریزوم)

به طور افقی زیر خاک رشد می‌کند و همانند ساقه هوایی جوانه انتهایی و جانبی دارد. پایه‌های جدیدی در محل جوانه‌ها تولید می‌کند. مثال: زنبق

۲- غده

ساقه زیرزمینی است و مواد غذایی در خود ذخیره دارد. مثال: سیب‌زمینی. بر روی سطح سیب‌زمینی جوانه‌هایی تشکیل شده که برای تکثیر گیاه از قطعه‌های حاوی جوانه آن استفاده می‌کنند.

۳- پیاز

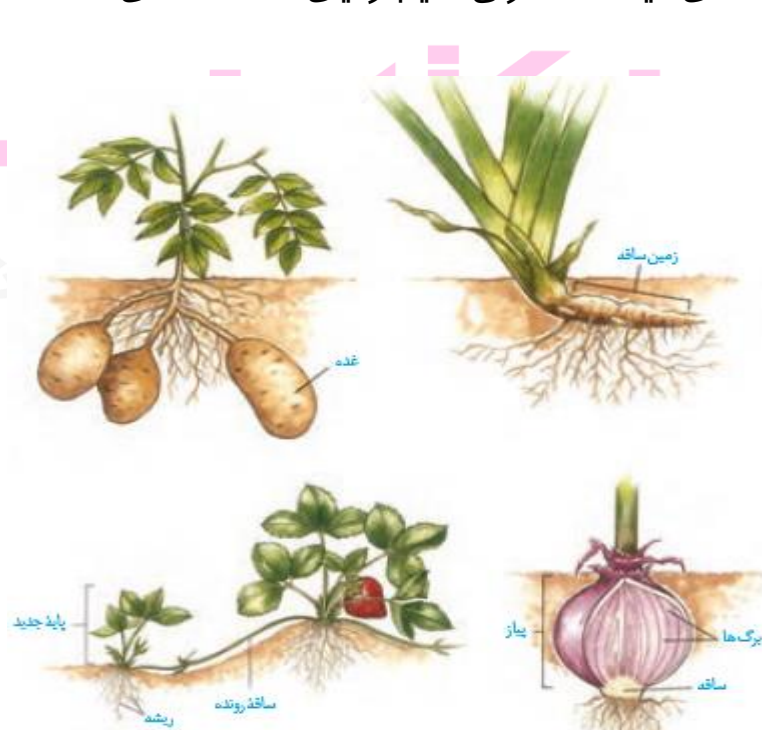
ساقه زیر زمینی کوتاه و تکمه‌مانندی دارد که برگ‌های خوراکی به آن متصل‌اند. از هر پیاز تعدادی پیاز کوچک ایجاد می‌شود که هر کدام گیاهی جدید تشکیل می‌دهند. مثال: پیاز، لاله، نرگس

۴- ساقه‌ی رونده

به طور افقی روی خاک رشد می‌کند. مثال: توت‌فرنگی. گیاهان توت‌فرنگی جدید، در محل گره‌ها، ایجاد می‌شوند.

نکته: شلغم یک ریشه‌غده‌ای گیاه است ولی سیب‌زمینی ساقه‌غده‌ای است.

کشت
تجربی

فناوری و تکثیر گیاهان

از فن کشت بافت برای تولید گیاهان با ویژگی‌های مطلوب و تولید انبوه آنها در آزمایشگاه استفاده می‌شود.

چگونگی انجام فن کشت بافت

- در این فن، یاخته یا قطعه‌ای از بافت گیاهی در محیط کشت گذاشته می‌شود.
- این محیط کشت حاوی مواد مورد نیاز برای رشد و نمو گیاه و عاری از میکروب می‌باشد.
- یاخته و بافت در شرایط مناسب، با تقسیم میتوز، توده‌ای از یاخته‌های هم شکل را به وجود می‌آورند که کال نامیده می‌شود.
- کال می‌تواند به گیاهانی تمایز پیدا کند که از نظر ژنتیکی یکسان هستند.
- تمامی مراحل کشت در محیطی سترون (فاقد میکروب) انجام می‌شوند.

